

De lippenbeer

Dieren op postzegels verzamelen is een leuke hobby. Ik heb dit dier uitgekozen om zijn bijzondere eigenschappen.

De beren uit Jungleboek zijn in India niet bepaald geliefd. De zogeheten lippenbeer heeft een kort lontje, en daar houden de Indiërs niet van.

Na jaren proberen is het een Duitse bioloog gelukt om dicht bij de Indische lippenbeer te komen. Onderzoekers weten nog weinig over de beer, die vooral 's nachts actief is en op een afstand blijft. Maar de foto's van deze bioloog geven een uniek kijkje in het leven van een moederbeer, die zich in het daglicht waagt om haar jongen te leren overleven.

De soort gaat hard achteruit, en helpen is lastig, want de lippenbeer is een driftkikker. Door het grote aantal confrontaties tussen beer en mens heeft het dier zich bij de Indiërs niet erg

geliefd gemaakt en op verschillende plekken wordt systematisch geprobeerd de beer uit te roeien. Het leven is dus niet gemakkelijk voor de pluizige beer, die we waarschijnlijk vooral kennen als de luie levensgenieter Baloe uit Rudyard Kiplings Jungleboek.

Wat men weet over de echte lippenbeer heeft men vooral uit studies naar dieren in gevangenschap, maar het is duidelijk dat hij anders is dan andere beren. Vaak draagt hij zijn jongen op zijn rug, en zijn hangende onderlip bungelt er maar een beetje bij als hij loopt. Die lip is zo elastisch dat hij hem helemaal over

zijn snuit kan wurmen, en is aangepast aan een bijzondere eigenschap. De lippenbeer is namelijk een specialist in het eten van mieren en termieten. Hij zuigt de insecten uit hun hoop als een stofzuiger, en door de zachte onderlip ontsnapt er bijna niet één.

De beer houdt echter ook van honing, suikerriet en andere gewassen, en daardoor komt hij

vaak in conflict met de mensen. Steeds meer van zijn habitats worden ingezet voor landbouw of bebouwing, waardoor hij moet uitwijken naar gebieden met weinig voedsel. De relatie tussen beer en mens wordt er ook niet beter op, doordat de lippenbeer de grootste vechtjas onder de beren is, waarschijnlijk omdat hij zich van oudsher fel moet verdedigen- tegen de tijger, zijn enige natuurlijke vijand. Zelfs olifanten en neushoorns lopen in een grote boog om de heethoofd heen. Het is dus ook niet zo raar dat biologen en milieuorganisaties weinig lokale steun voor het

behoud van de lippenbeer krijgen. En het Kalandervolk kent de traditie om volwassen vrouwtjesberen te doden en de jongen te vangen, die ze opleiden om te dansen - wat vaak met ernstige mishandeling te paard gaat. Wat ook bijdraagt aan de teruggang van de beer is dat zijn gal, vet en klauwen volgens de Chinese volksgeneeskunde ziekten kunnen verhelpen. De beer wordt daarom vaak afgeschoten, waarna zijn lichaamsdelen in China worden verkocht.

Hij wordt dus van meer kanten bedreigd. Toch hebben Indiase biologen zijn overlevingskansen weten te vergroten. De eeuwenoude traditie van dansende beren loopt terug omdat de biologen de beren van de Kalandar opkopen en ze naar een reservaat brengen. Slechts weinig dansende beren worden weer losgelaten in de vrije natuur, want vaak zijn ze zowel geestelijk als lichamelijk ernstig beschadigd.

Milieuorganisaties hebben het aantal conflicten tussen mens en beer bovendien kunnen beperken door bufferzones op te richten tussen landbouwgronden en de natuurlijke omgeving

van de beer. Kunstmatig aangelegde graslanden trekken beren aan, die daardoor wegblijven van de akkers.

Om de beer nog verder te kunnen helpen, is nadere bestudering nodig, want het is nog altijd een van de slechts bekende berensoorten ter wereld. Toch hoopt men in de toekomst meer vat te krijgen op deze opstandige Indiase miereneter.

Otto Verkerk.